

**ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN
FOYDALANGAN HOLDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING
MUSTAQIL FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISH**

Shamshaddinova Roza Saken qizi

Annotatsiya: *Zamonaviy axborot texnologiyalari ta'lim jarayonida muhim o'rin egallaydi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil fikrlashini rivojlantirishda axborot texnologiyalarining roli beqiyosdir. Mustaqil fikrlash – bu o'quvchilarning o'z bilimlari va tajribalariga asoslanib, yangi ma'lumotlarni tahlil qilish, muammolarni hal etish va o'z qarorlarini qabul qilish qobiliyatidir. Zamonaviy axborot texnologiyalari ushbu qobiliyatni shakllantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *zamonaviy texnologiyalar, axborot texnologiyalari, boshlang'ich ta'lim, o'yinlar, mustaqil fikrlash, internet resurslari, viktorinalar.*

Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun axborot texnologiyalarini qo'llashda interaktivlik muhim ahamiyatga ega. Interaktiv o'quv dasturlari va o'yinlar o'quvchilarning diqqatini jalb etadi, ularni faol ishtirok etishga undaydi. Bu esa o'z navbatida mustaqil fikrlashni rag'batlantiradi. Masalan, turli muammolarni hal qilishga yo'naltirilgan kompyuter o'yinlari, viktorinalar va simulyatsiyalar o'quvchilarga mustaqil ravishda qarorlar qabul qilishni o'rgatadi. Shu bilan birga, bunday texnologiyalar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytiradi. Axborot texnologiyalari yordamida o'quvchilarga keng imkoniyatlar yaratiladi. Ular turli manbalardan ma'lumot olish, ularni taqqoslash va tahlil qilish imkoniga ega bo'ladilar. Internet resurslari, elektron kutubxonalar va interaktiv ta'lim platformalari o'quvchilarga mustaqil o'rganish uchun zarur bo'lgan materiallarni taqdim etadi. Bu esa o'z navbatida mustaqil fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi, chunki o'quvchilar yangi ma'lumotlarni o'zlari izlab topadilar va ularni tushunishga harakat qiladilar.[1]

Zamonaviy texnologiyalar yordamida o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish ham mumkin. Masalan, multimediali dasturlar yordamida o'quvchilar o'z fikrlarini ifodalash, rasm chizish, hikoya yozish yoki hatto kichik videolar yaratish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu jarayonlarda o'quvchilar mustaqil fikrlashni qo'llab-quvvatlaydigan muhitda o'z fikrlarini erkin ifodalashni o'rganadilar. Shu tariqa, axborot texnologiyalari o'quvchilarning nafaqat bilim olish, balki fikr yuritish va ijod qilish qobiliyatlarini ham rivojlantiradi. O'qituvchilar uchun axborot texnologiyalari yangi pedagogik usullarni qo'llash imkonini beradi. Masalan, interaktiv taqdimotlar, onlayn testlar, elektron darsliklar va virtual laboratoriyalar yordamida o'quv jarayoni yanada qiziqarli va samarali bo'ladi. Bu usullar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi, chunki ular o'z bilimlarini mustaqil ravishda sinab ko'rish va o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shuningdek, o'qituvchi o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda darslarni moslashtira oladi, bu esa har bir o'quvchining fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirishda ham muhimdir. Masalan, turli interaktiv dasturlar va o'yinlarda o'quvchilar oldiga qo'yilgan muammolarni mustaqil ravishda yechishga harakat qiladilar. Bu jarayonda ular mantiqiy fikrlash, tahlil qilish va qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Bundan tashqari, axborot texnologiyalari yordamida o'quvchilar real hayotdagi vaziyatlarni modellashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa ularning amaliy ko'nikmalarini oshiradi. Zamonaviy axborot texnologiyalari o'quvchilarning hamkorlikda ishlash qobiliyatlarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Onlayn platformalar va ijtimoiy tarmoqlar orqali o'quvchilar birgalikda loyihalar ustida ishlash, fikr almashish va muammolarni birgalikda hal qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa mustaqil fikrlashni rag'batlantiradi, chunki har bir o'quvchi o'z fikrini bildirish va boshqalar bilan muloqot qilish orqali yangi bilimlar oladi.[2]

Shuningdek, axborot texnologiyalari o'quvchilarning o'z-o'zini baholash va refleksiya qilish qobiliyatlarini oshirishda muhim vositadir. Elektron baholash tizimlari va interaktiv testlar o'quvchilarga o'z bilimlarini mustaqil ravishda

tekshirish imkonini beradi. Bu jarayonda o'quvchilar o'z kuchli va zaif tomonlarini aniqlab, o'rganish jarayonini yaxshilash uchun zarur choralarni ko'rishadi. Refleksiv yondashuv esa mustaqil fikrlashning asosiy elementlaridan biridir. Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayoniga integratsiyasi o'quvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularni yangi bilimlarni mustaqil ravishda o'rganishga undaydi. Bu esa uzoq muddatli ta'lim natijalarini yaxshilashga xizmat qiladi. Mustaqil fikrlash esa nafaqat ta'lim jarayonida, balki hayotning turli sohalarida muvaffaqiyat qozonish uchun zarur bo'lgan ko'nikmadir.[3]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy axborot texnologiyalari boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil fikrlashini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Ular o'quvchilarga interaktiv va qiziqarli muhit yaratib beradi, mustaqil o'rganish imkoniyatlarini kengaytiradi, ijodiy va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini oshiradi. Shuningdek, axborot texnologiyalari yordamida o'qituvchilar ta'lim jarayonini individuallashtirish va o'quvchilarning fikrlash qobiliyatlarini yanada rivojlantirish imkoniga ega bo'ladilar. Shu sababli, ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan keng foydalanish boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil fikrlashini shakllantirish va rivojlantirish uchun muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov, O. (2023). Boshlang'ich sinflarda axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish. Ta'lim va innovatsiyalar, 5(2), 45-53.
2. Tursunov, M. (2022). Boshlang'ich ta'limda axborot texnologiyalarining qo'llanilishi. O'zbekiston Pedagogika Jurnali, 4(1), 78-85.
3. Xolmatov, S. (2023). Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil fikrlashni rivojlantirishda interaktiv texnologiyalarning roli. Ta'lim va rivojlanish, 6(3), 112-120.
4. Rasulova, N. (2022). Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini oshirish. Zamonaviy ta'lim, 3(4), 34-40.

5. Islomov, A. (2023). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil o'rganishini rag'batlantirishda elektron ta'lim vositalarining ahamiyati. Ta'lim texnologiyalari, 7(1), 56-63.
6. Mamatqulov, B. (2022). Boshlang'ich ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik asoslari. O'zbekiston ta'lim ilmiy jurnali, 8(2), 90-98.
7. Qodirova, D. (2023). Onlayn platformalar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil fikrlashini rivojlantirish. Ta'lim va axborot texnologiyalari, 4(5), 27-35.